

Ο **ΙΣΙΔΩΡΟΣ ΖΟΥΡΓΟΣ** ΣΤΗ ΛΑΡΙΣΑ ΚΑΙ ΤΗΝ «Ε» ΜΕ ΤΟ «ΛΙΓΕΣ ΚΑΙ ΜΙΑ ΝΥΧΤΕΣ»

«Ο συγγραφέας πρέπει να αναζητά συνεχώς τις σπίθες του καινούριου»

Οι εμμονές του, οι ανοιχτοί λογαριασμοί του με την παιδική του ηλικία, τα όνειρα, οι φόβοι του, η ίδια η ζωή είναι εκείνα που καθοδηγούν την πένα του. Ισορροπώντας στις δύο βάρκες της ζωής του, σε αυτή του συγγραφέα και σε αυτή του δασκάλου, ο Ισιδωρος Ζουργός καταφέρνει να γοητεύει τα πλήθη. Δεν φοβάται να ξεδώσει τις λέξεις και κάθε «ταξίδι» μαζί του κρύβει εκπλήξεις, μαγεία και αρκετές δόσεις ιστορίας. Εξάλλου, όπως δηλώνει και ο ίδιος η μελέτη της ιστορίας έχει υπάρξει για πολλά χρόνια αγαπημένη του αναγνωστική συνήθεια. Με αφορμή την παρουσίαση του τελευταίου του βιβλίου «Λίγες και μία νύχτες» αύριο Παρασκευή στις 8.30 στο «Χατζηγιάννειο» Πνευματικό Κέντρο, ο Ισιδωρος Ζουργός μιλά στην «Ε» για το βιβλίο, για τις ισορροπίες ανάμεσα στην εκπαιδευτική και συγγραφική του ιδιότητα αλλά και για όλα εκείνα που τροφοδοτούν την έμπνευσή του.

Συνέντευξη: Νατάσα Πολυγένη

*** Κύριε Ζουργέ, ως ξεκινήσαμε με το τελευταίο σας βιβλίο. Γιατί «Λίγες και μία νύχτες»;**

- Ο τίτλος του μυθιστορήματος έχει άμεση σχέση με το θέμα καθώς το βιβλίο αρχίζει κάποιες νύχτες στη Θεσσαλονίκη την άνοιξη του 1909 όταν εμφανίζεται ο σουλτάνος Αβδούλ Χαμίτ και μένει κρατούμενος στη βίλα Αλλατίνη, την πιο εντυπωσιακή έπαυλη της συνοικίας των Εξοχών. Η κυβέρνηση των Νεότουρκων είχε αποφασίσει να εξορίσει τον σουλτάνο γιατί είχε παρατηρήσει εκ μέρους του υπόγειες εχθρικές κινήσεις ενάντια στην επιτροπή του κινήματός τους που είχε καταλάβει την εξουσία τον προηγούμενο χρόνο. Ο βασικός χαρακτήρας του μυθιστορήματος είναι ο Λευτέρης Ζεύγος 11 χρόνων τότε, γιος του κηπουρού που φρόντιζε τον κήπο της βίλας. Με την άφιξη του σουλτάνου ανοίγει μπροστά του η αυλαία ενός κόσμου μαγικού με την ακολουθία του Πατισάχ, τους αξιωματικούς που τον φυλούσαν, Ευρωπαίους προξένους, όπως και αξιωματικούς της πόλης οι οποίοι μπαίνουν στην επάλυψη ως ένα πολύχρωμο και πολύβουο κύμα.

Η μία νύχτα που αναφέρει ο τίτλος τοποθετείται 70 χρόνια μετά στη Θεσσαλονίκη κάπου στην ίδια περιοχή, όταν ο Λευτέρης Ζεύγος γέρος πια και ανήμπορος θα ακούσει από το στόμα ενός φιλόδοξου νέου συγγραφέα ένα ολοκληρωμένο βιβλίο στο οποίο θα απεικονίζεται η πολυτάραχη ζωή του. Είναι γενικά εμφανές ότι ο τίτλος λοξοκοιτάζει παιχνιδιάρικα στη γνωστή συλλογή των παραμυθιών της Ανατολής με τον τίτλο «Χίλιες και μία νύχτες». Ο παραμυθιένος χαρακτήρας εκείνων των ημερών της άνοιξης του 1909 είναι ο συνδυασμός κρίσης του αναγνώστη με όλον τον πολύχρωμο κόσμο της

Ανατολής, όπως ήταν τότε έντονα αποτυπωμένος στην πολυπολιτισμική Θεσσαλονίκη. Υπήρξε άραγε η πολυτάραχη ζωή του Α. Ζεύγου ένα πραγματικό παραμύθι; Η συνέχεια επί της οθόνης...

*** Η πλοκή του μυθιστορηματός σας, με λίγες και μία λέξεις**

- Στην έπαυλη Αλλατίνη ο μικρός Λευτέρης θα γνωρίσει εκτός από τον φανταχτερό κόσμο της εξουσίας και του πλούτου κι ένα μικρό κορίτσι το οποίο θα γίνει και το άγκιστρο που θα σέρνει τη μοίρα του για όλη του τη ζωή. Μέσα απ' τη ζωή του ήρωα θυμόμαστε τον πολυτάραχο 20ο αιώνα πιο πολύ σε σχέση με τη Θεσσαλονίκη καθώς τα γεγονότα διαδέχονται ταχύτατα το ένα μετά το άλλο: βαλκανικοί πόλεμοι, αποβίβαση των στρατευμάτων της Αντάντ στην πόλη, πρώτος παγκόσμιος πόλεμος, η μεγάλη πυρκαγιά του 1917, η εκστρατεία στην Ουκρανία στα 1919, μικρασιατική καταστροφή, μεσοπόλεμος, άνοδος του ναζισμού στην Ευρώπη, ο επόμενος μεγάλος πόλεμος και η γερμανική κατοχή, το ολοκαύτωμα της ισραηλτικής κοινότητας, εμφύλιος, η Ελλάδα της δεκαετίας του '60 και της αντιπροσώχης.

Τα πιο πολλά επεισόδια του βιβλίου διαδραματίζονται στην περιβόητη συνοικία των Εξοχών με ταυτόχρονες περιηγήσεις σε πολλά μέρη της Ευρώπης. Ο Λευτέρης Ζεύγος αλλάγοντας όνομα, συνήθειες, πατρίδα κυνηγά τον πλούτο παραμερίζοντας κάθε τόσο τα καθημερινά φαντάσματα της μνήμης του. Το μυθιστόρημα στοιχειοματίζει πάνω στην επιδίωξη του μεγάλου έρωτα που νικάει τη φθορά, στο κινήρι του πλούτου και της κοινω-

νικής ανόδου, στη μοναξιά και στον υπαρξιακό δίλλογο ενός ήρωα που κατά καιρούς ενορακάνει τη δύναμη σε κεντικό όμως γεπτόνεμα με την αρσενική απελπισία.

*** Το βιβλίο αυτό (όπως και τα προηγούμενα) βρίθκει ιστορικών αναφορών. Φαίνεται ότι η ιστορία έχει ξεχωριστή θέση στην καρδιά αλλά και στην πένα σας. Πόσο δύσκολο είναι να την «παντρεύετε» με τη μυθοπλασία;**

- Η μελέτη της ιστορίας έχει υπάρξει για πολλά χρόνια αγαπημένη μου αναγνωστική συνήθεια. Ο ιστορικός χώρος ήταν ένας από τους εκλεκτούς μου τρόπους για να μελετώ την ανθρώπινη συμπεριφορά κάτω από πολύ διαφορετικές συνθήκες από τις σημερινές. Το μυθιστόρημα αντλεί θέματα και οπτικές από την ιστορία όπως άλλωστε και ο κινηματογράφος, το θέατρο κ.λ.π Είναι αυτονόητο πως η σύζευξη ιστορικών γεγονότων με συγγραφικές επινοήσεις προϋποθέτει μια ικανοποιητική μελέτη τόπων και τρόπων του παρελθόντος. Αυτή όμως η συνεχής ενασχόληση με το παρελθόν πρέπει κάποια στιγμή να περιορίζεται και να εξασφαλίζει την απαραίτητη ευρυχωρία για τη μυθοπλασία η οποία είναι και η βασική ενασχόληση του συγγραφέα. Η συνύπαρξη αυτή έχει ανάγκη από ισορροπίες και αμοιβαίο σεβασμό. Δεν είναι πάντα τόσο εύκολο σίγουρα όμως είναι χωρίς αμφιβολία πολύ ενδιαφέρον.

*** Ποιοι συγγραφείς σας έχουν «σημαδέσει»;**
- Το έχω αναφέρει κι άλλες φορές πως η επιλογή από μια μεγάλη γκάμα συγγραφέων και αναγνωσμάτων δεν είναι πάντα τόσο εύκολη, καθώς η συνεισφορά πολ-

λών κειμένων στη συγκρότηση της συγγραφικής συνειδησης μπορεί να είναι πολύ διακριτική ίσως και αόρατη. Σίγουρα όμως θα μπορούσα να μιλήσω για τους Ρώσους κλασικούς του 19ου αιώνα, τους Αμερικανούς των απειλιωτών δρόμων και ταξιδιών, τη δική μας γενιά του '30, τον Ν. Καζαντζάκη, τον Ίταλο Καλβίνο, κάποιους Ιρλανδούς, την αγγλική βικτωριανή παράδοση και πολλούς ακόμη.

*** Από πού προέρχεται η «μαγιά» για τη συγγραφική των βιβλίων σας;**

- Η μαγιά ή η αφετηρία ή όπως αλλιώς ονομάσουμε την γενεσιουργό αρχή είναι κατά προτεραιότητα η ίδια η ζωή με τα ποικίλογραμα συναισθήματα, την εμπειρία των σχέσεων, τον ενθουσιασμό ή τις κατακρημνίσεις, τον έρωτα και τον θάνατο, το μυστήριο και την τραγικότητά της. Δίπλα σ' όλα αυτά, ανάμεσα δηλαδή με την άμεση εμπειρία θα ήταν δίκαιο να μην ξεχνάμε και τα αναγνώσματα, τα βιβλία των άλλων που μας εξέθρεψαν και μας μύησαν στην συνταρακτική εμπειρία του να συμπικνώνεις ζωές ολόκληρες μέσα σε σελίδες. Χωρίς άλλα μαγιά αποτελούν και οι εμμονές του συγγραφέα, οι ανοιχτοί λογαριασμοί του με την παιδική του ηλικία, τα όνειρα και οι φόβοι του. Θα πρόσθετα ακόμη ότι πολλές φορές αρχή ενός βιβλίου μπορεί να είναι απλά μια σκέψη, μια φευγαλέα εικόνα, μια εικασία, κάτι διακριτικό ίσως και ανεπαίσθητο όπως ο βλεφαρισμός ενός ματιού.

*** Είστε εκπαιδευτικός. Κατά πόσο ο δάσκαλος έχει επηρεάσει τον συγγραφέα και το αντίστροφο, κατά πόσο ο συγγραφέας Ζουργός επηρεάζει τον δάσκαλο Ζουργό;**

- Αυτή είναι μια ερώτηση που έρχεται και επανέρχεται και το θεωρώ πράγματι πολύ φυσικό να αναρωτιέται κανείς πώς είναι να ζεις με τις δύο αυτές ταυτότητες. Προφανώς και ο βιοπορισμός στην εκπαίδευση (μιας και βιοπορισμός αποκλειστικά από τη συγγραφή είναι κάτι εξαιρετικά δύσκολο για την ελληνική πραγματικότητα) αποτελεί μια μακροχρόνια εμπειρία στην οποία κυρίαρχο στοιχείο είναι η μόνιμη αφύπνιση του συναισθήματος, η οποία και προκύπτει από την καθημερινή επαφή με παιδιά ή εφήβους. Αυτή η αφύπνιση του συναισθήματος είναι τροφοδότης στην συγγραφική δημιουργία στο υπόλοιπο μισό της μέρας. Άλλωστε βιβλία πάντα κρατάς και δουλεύεις μ' αυτά απ' το πρωί ως το βράδυ.

Όμως παρ' όλες αυτές τις εξωτερικές ομοιότητες και συνέργειες ανάμεσα στις δύο σχολίες υπάρχει μια βαθύτατη διάκριση η οποία έχει να κάνει με την εξής παραδοχή: ότι η εκπαίδευση έχει ανάγκη από βεβαιότητες οι οποίες και θα επιτύχουν τον σκοπό της αγωγής

και μόρφωσης όπως αυτός ορίζεται από τα προγράμματα σπουδών και από την ίδια τη συνείδηση του δασκάλου. Τι γίνεται όμως τα απογεύματα και τις νύχτες στις ώρες της συγγραφικής δημιουργίας; Εκεί οι βεβαιότητες σκοτώνουν όπως είναι γνωστό σε κάθε μορφή τέχνης. Ο συγγραφέας δημιουργός είναι αναγκάιο καθημερινά να αμφιβάλλει, να μετεωρίζεται ίσως, να αυτοκαταργείται και να αναζητά συνεχώς τις σπίθες του καινούριου. Καταλαβαίνετε λοιπόν πως ο εκπαιδευτικός-συγγραφέας πρέπει να βρει αυτόν τον διακόπτη που θα του εξασφαλίζει την ομαλή ροή από τη μία ταυτότητα στην άλλη, όσο αυτό είναι ανθρωπίνως δυνατόν.

*** Η ιδιότητά του συγγραφέα σας στοιχειώνει ως αναγνώστη;**

- Όταν πια ο αναγνώστης έχει γίνει και συγγραφέας είναι αναπόφευκτό να συμβούν μετατοπίσεις της αναγνωστικής ματιάς. Τώρα πια ο αναγνώστης έχει χάσει την παλιά εκείνη αθωότητα, όπως ο κάθε τεχνίτης που

Η μελέτη της ιστορίας έχει υπάρξει για πολλά χρόνια αγαπημένη μου αναγνωστική συνήθεια. Είναι ένας από τους εκλεκτούς μου τρόπους για να μελετώ την ανθρώπινη συμπεριφορά.

βλέπει μπροστά του μια κατασκευή της δικής του ειδικότητας. Τώρα μπορεί να διακρίνει τις αβλεψίες, τις απόπειρες, το βαθμό συνέπειας όπως και τη δεξιοσύνη. Αυτό μπορεί πραγματικά όπως το αποκάλυπτε να στοιχειώσει τις ώρες της ανάγνωσης και να στενέψει το βλέμμα κάτω από την επιρροή μιας πονηρής πια εμπειρίας. Ύστερα έρχεται η νοσταλγία εκείνης της παλιός αθωότητας και οι περισσότεροι από μας βρίσκουμε τον τρόπο να διαβάζουμε μ' έναν τρόπο που θα βάζει στην άκρη όλο το συγγραφικό μας βίωμα. Άλλες φορές το καταφέρνουμε και άλλοτε όχι.